

WWF *for a living planet*

Frågor och svar om Fiskguiden 2017

Vad är Fiskguiden?

Det är WWFs konsumentguide för mer hållbara och miljövänliga köp av fisk och skaldjur. Guiden i Sverige har getts ut sedan 2002. I år omfattar den cirka 65 stycken av de vanligaste fisk- och skaldjursarterna som finns på den svenska marknaden.

Var kan jag ladda ner den?

Fiskguiden 2017 finns på sajten wwf.se/fiskguiden och är anpassad för mobil, dator och surfplatta. Den finns också som gratis app för androidtelefoner och iPhones.

Sök i appbutiken eller på www.wwf.se/fiskguidenapp.

OBS! Ingen tryckt upplaga ges ut 2017, dels för att spara resurser men också för att alla uppdateringar görs digitalt och i appen.

Varför behövs en konsumentguide om fisk?

Guiden hjälper både privatpersoner och andra aktörer att välja miljövänliga och hållbara sjömatprodukter som kommer från hållbart förvaltade fisken. Många fiskbestånd mår dåligt och överfisket är ett stort hot. I dag är cirka 90 procent av alla kommersiella fiskbestånd överfiskade eller fiskade till sin gräns.

Klimatförändringar, förstörelse av livsmiljöer och försurning sätter också stark press på livet i haven. Ju fler medvetna konsumenter som finns, desto större blir påverkan på politiker och marknaden. Många följer Fiskguidens råd redan idag.

Vad avgör om fisken får grönt ljus (Bästa val), gult ljus (Var försiktig) eller rött ljus (Låt bli)?

WWF bedömer de vildfångade arterna efter tre kriterier:

- hur bestånden mår
- om kontrollen och förvaltningen är effektiv
- fiskets effekter på ekosystemet

För odlade arter tittar vi också på var fodret kommer ifrån och miljöpåverkan från odlingen liksom anställdas sociala och etiska rättigheter. Fiskarna får sedan grönt, gult eller rött ljus – som trafikljusen. En art kan ha flera olika färger beroende på var och hur den är fiskad eller odlad.

Hur många arter får grönt ljus och rekommenderas som bästa val?

Tre av fyra arter har alternativ som finns på grönt ljus (75 procent) (inklusive de miljömärkta). Det är en ökning från 2016 då sex av tio arter (60 procent) låg på grönt

ljus. Fisk och skaldjur som bär miljömärkena MSC (Marine Stewardship Council, ASC (Aquaculture Stewardship Council) och KRAV får automatiskt grönt ljus.

Cirka 16-17 arter saknar alternativ på grönt ljus och finns på gult och/eller rött ljus.

Finns det arter i guiden som enbart har rött ljus?

Ja, fem stycken. Det är ål, haj (pigghaj), rocka, vitling och röd snapper.

Ger WWF ut fiskguider i andra länder?

Ja. Arbetet med fiskguiden och utvärderingen av fisk- och skaldjursarterna/sjömatsarterna görs i samarbete mellan många WWF-kontor. Guiden ges ut i närmre tjugo länder på ett 17-tal olika språk.

Ska inte butiker och restauranger tydligt tala om var och hur fisken fångats?

Jo, men trots krav är informationen ofta otillräcklig. Enligt EUs marknadsförordning [nr 1379/2013](#) för fisk- och vattenbruksprodukter måste butiker och restauranger visa:

- Artens namn i dagligt tal och vetenskapligt namn.
- Info om produkten är vildfångad eller odlad.
- För vildfångade arter måste fångstplats och fångstmetod/fiskeredskap anges
- För odlad fisk odlad ska odlingsplats uppges(vatten och land)

Också information om produkten är tinad och minsta hållbarhetstid ("bäst före-dag" eller "sista förbrukningsdag") ska finnas med enligt kraven i livsmedelsmärkningen. Frivillig information om fångst- eller landningsdag, miljömässiga, sociala och etiska aspekter, produktionsteknik och näringsinnehåll kan också finnas med.

Hur ställer sig WWF till certifierade arter?

WWF rekommenderar MSC-, ASC- och KRAV-märkta produkter som hållbara val. Arter som är certifierade får automatiskt grönt ljus (titta efter miljömärkta arter i Fiskguiden). Gå gärna in på respektive märknings hemsida för att se fullständiga listor och uppdateringar.

Hur kan jag som konsument bidra till ett mer hållbart fiske?

Välj fisk och skaldjur som har grönt ljus i Fiskguiden, gärna certifierade enligt MSC, ASC eller KRAV. Fråga efter certifierad fisk när du går på restaurang och handlar i butik!

Vad är skillnaden mellan rödlistning och rött ljus?

Att en art får rött ljus i WWFs fiskguide är inte samma sak som att den är officiellt rödlistad av till exempel Artdatabanken. Rödlistorna bedömer risken för om en art kan komma att dö ut beroende på populationsförändringar. WWFs röda ljus ger en ögonblicksbild ur verkligheten som baseras på hur bestånden mår, hur fisket eller odlingen påverkar ekosystemet och förvaltningens effektivitet.

Största nyheterna i Fiskguiden 2017:

5 nya arter

- **Havsabborre**, *Dicentrarchus labrax*, får gult ljus om den är fiskad med handlina i östra centrala Atlanten, nordöstra Atlanten eller Medelhavet. Gult ljus gäller även för havsabborre odlad i Frankrike. Rött ljus om den är fångad i Medelhavet eller i Atlanten. Rött ljus om den är odlad i Medelhavet, Europa eller Turkiet samt generellt för konventionella odlingar i marina kassar.
- **Guldbrax/Guldsparid**, *Sparus aurata*, får gult ljus om den är fiskad längs Portugals kust eller i Medelhavet med handlina, om den är fiskad med spö (Pole & Line) i Biscayabukten samt om den är odlad i Frankrike. Guldbrax som är fångad i Medelhavet och nordöstra Atlanten får rött ljus. Det röda ljuset gäller även för odlad Guldbrax från Medelhavet, i Europa i öppna kassar samt generellt för konventionell odling i marina kassar.
- **Grönmussla**, *Perna canaliculis*, får grönt ljus om den är odlad eller handplockad på Nya Zeeland. Rött ljus för trålade eller bottenskrapade grönmusslor oavsett fångstområde.
- **Röd snapper**, *Lutjanus campechanus*, ligger på rött ljus oavsett varifrån den kommer och hur den fångats.
- **Clarias/Afrikansk ålmal**, *Clarias gariepinus*, får grönt ljus om den odlas i slutna recirkulerande system (RAS) i Tyskland, Holland och Sverige. Gårdsfisk i Skåne bedriver sådan odling. Rött ljus gäller annars, oavsett fångstområde eller odlingsland.

MSC-certifierad makrill får grönt ljus (MSC-certifierad i maj 2016). Makrill som är handlinefångad i nordöstra Atlanten får fortsatt grönt ljus. Makrill fångad i nordvästra Atlanten ligger kvar på gult ljus. Fortsatt rött ljus om den är fångad i Medelhavet eller ostatlanten.

ASC-certifierad regnbåge från Spanien (*Oncorhynchus mykiss*) **med grönt ljus** finns på marknaden sedan april 2017. Sedan tidigare finns ASC-certifierad regnbåge från Australien, Chile, Danmark, Frankrike, Grekland, Island, Italien, Turkiet och Tyskland.

Garnfångad torsk från östra Östersjön flyttas från gult till rött ljus. Det beror på ineffektiv förvaltning och brist på tillförlitlig data för fångster och

utkast. Även negativ ekosystempåverkan från fiskemetoder på känsliga arter (exempelvis tumlare och sjöfågel) ligger bakom det röda ljuset.

Grönt ljus gäller för MSC-certifierad torsk (inte från Östersjön)

Fortsatt gult ljus för torsk trålad i Barents hav, Arktiska havet och östra Östersjön. Rött ljus fortsätter att gälla för torsk fångad i västra Östersjön, Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak samt norsk kusttorsk.

Amerikansk hummer får grönt ljus

Hummer, *Homarus americanus* går från gult till grönt ljus tack vare ökade bestånd. MSC-certifierad hummer får fortsatt grönt ljus. Svensk burfångad hummer (*Homarus gammarus*) får fortsatt gult ljus. Rött ljus gäller för hummer (*Homarus gammarus*) från Nordsjön, norska vatten eller om den är trålad.

Nytt om tonfisken

Det råder fortfarande stor osäkerhet i butikshyllorna när det gäller tonfisk. En majoritet av den tonfisk som säljs i Sverige saknar uppgifter om ursprung eller art. Bara 10 procent får grönt ljus.

Som konsumenter kan vi påverka genom att ställa frågor och krav. Försök ta reda på så mycket som möjligt om den tonfisk du köper. Vi har rätt till information!

Tonfisk på grönt ljus

All MSC-certifierad tonfisk får grönt ljus i Fiskguiden!

Skipjack, *Katsuwonus pelamis*, fångad med spö (Pole & Line) i Indiska Oceanen eller i Stilla Havet.

Gulfenad tonfisk, *Thunnus albacares*, fångad med handlina eller spö (Pole & Line) i Stilla Havet.

Vit tonfisk/Albacore, *Thunnus alalunga*, som är fångad med spö (Trolling) i Stilla Havet.

Blåfenad tonfisk, *Thunnus thynnus*, burfångad från Medelhavet.

Blåfenad tonfisk har länge varit utrotningshotad på grund av överfiske. Samarbete mellan forskare, beslutsfattare och fiskeindustrin har gett positiva signaler om en viss återhämtning. Mellan 2007 -2022 finns en ny flerårig återhämtningsplan för östra Atlanten och Medelhavet.

Tonfisk på gult ljus

Skipjack, *Katsuwonus pelamis*, som är fångad i Västra och centrala Stilla Havet med ringnot eller garn. Östra Stilla Havet selektiv ringnot (FAD Free). Indiska Oceanen ringnot. Västra- och ost Atlanten med spö (Pole & Line) eller selektiv ringnot (FAD Free).

Gulfenad tonfisk, *Thunnus albacares*, som är fångad med ringnot i Stilla Havet, eller om fångad med selektiv ringnot (FAD Free) i östra Stilla Havet. Gulfenad tonfisk som är fångad med spö (Pole & Line) i Indiska Oceanen eller Atlanten.

Vit tonfisk/Albacore, *Thunnus alalunga*, som är *spöfiskad* (Pole & Line) vid Sydafrika eller i Stilla Havet, Indiska Oceanen och Nord- och sydatlanten (Pole & Line).

Tonggol, *Thunnus tonggol*, som är fiskad med handlina i Thailand (Andamansjön eller Thailandbukten - Sydkinesiska sjön), eller som är fångad med handlina eller ringnot i Thailand (Thailandbukten - Sydkinesiska sjön).

Blåfenad tonfisk, *Thunnus thynnus*, som är fångad med i Medelhavet med handlina. Om fångad med selektiv ringnot (FAD Free) i ostatlanten.

Tonfisk på rött ljus

Skipjack, *Katsuwonus pelamis*, som är fångad i Indiska Oceanen med garn eller fångad med ringnot i ostatlanten samt Skipjack som är fiskad i östra Stilla havet med ringnot eller långlina.

Gulfenad tonfisk, *Thunnus albacares*, generellt om fångad med långlina, garn eller ringnot oavsett fångstområde.

Albacore/Vit tonfisk, *Thunnus alalunga*, som är fångad i Medelhavet samt Albacore fångad med handlina, långlina, ringnot eller garn generellt.

Tonggol, *Thunnus tonggol*, oavsett fångstområde och fångstmetod generellt.

Blåfenad tonfisk, *Thunnus thynnus*, som är odlad i Medelhavet samt all vildfångad blåfenad tonfisk generellt oavsett fångstområde och fångstmetod får rött ljus.

Nordhavsräkan

Grönt ljus

Det svenska fisket av nordhavsräka, *Pandalus borealis*, i Skagerrak, Kattegatt och Norska rännan som MSC-certifierades i oktober 2015 ligger kvar på grönt ljus. MSC-, och KRAV- certifierad räka får fortsatt grönt ljus.

Gult ljus

Övriga nordhavsräkor från Grönland (Grönlands ekonomiska zon - EEZ) och Kanada (Kanadas ekonomiska zon - EEZ) går från rött ljus 2016 till gult ljus 2017 beroende på bättre dataunderlag, effektivare förvaltning och starkare bestånd.

Nordhavsräkor från Barents Hav, Skagerrak och Norska Rännan får gult ljus om de fångas inom det norska fisket.

Rött ljus: Nordhavsräka från nordvästra och nordöstra Atlanten är kvar på rött ljus liksom från i Skagerrak, Kattegatt och Nordsjön.

Övriga frågor om arter

Varför hamnar gösen i Östersjön på rött ljus?

Beståndsuppskattningarna är osäkra och pekar nedåt. Gösen är känslig för överfiske och saknar en hållbar förvaltning.

Finns det gös med grönt ljus?

Ja, MSC-certifierad gös liksom odlad gös från norra Europa får grönt ljus.

Det kan finnas hållbart förvaltade bestånd i mindre sjöar för fritidsfiske. Hör med fiskekonsulenten i ditt län eller kommun.

Hur mår torsken i Östersjön?

Torsken i Östersjön är liten och smal och forskarna är osäkra varför. Den har ”stannat” i sin tillväxt och blir köns mogen tidigare. Minimimåttet för fiske av torsk har sänkts från 38 till 35 cm, eftersom mängden större torsk minskar.

Östersjöns torskbestånd har en ny förvaltningsplan, men storleken på individerna i östra Östersjön är inte bra. Även i västra Östersjön finns det fortfarande stora brister, både i förvaltning och beståndsstatus.

Varför är vildlaxen i Östersjön och nordöstra Atlanten röd?

Den vilda laxen hotas starkt av vattenkraften. Den är en vandrande art som när den ska leka går upp i rinnande vatten och fastnar i kraftverkens turbiner. Störningarna från dammarna gör att man inte kan fiska vild lax på ett hållbart sätt.

Det kan dock finnas hållbart förvaltade bestånd i vissa älvar som nyttjas för fritidsfiske. Hör med fiskekonsulenten i ditt län eller kommun.

Kan man äta sill från Östersjön?

Sillen har grönt ljus. Miljögifter hindrar fortfarande en hög konsumtion av sill från Östersjön, så följ Livsmedelsverkets kostråd. Bestånden i Östersjön förvaltas i stort väl och långsiktigt.

Vilka faktorer är det som hotar ålen?

I huvudsak är det överfiske och vattenkraftsdammar som orsakar stora problem. Ålarna skadas svårt i turbinerna vid utvandring, vilket hindrar återväxten och leken i Sargassohavet. Ålen riskerar på sikt att utrotas.

Varför ska man inte äta odlad ål?

Alla ålar behövs för att leka och öka beståndet. Odlad ål är inte förökad på konstgjord väg utan man tar av vilda individer för att driva upp ålen i odlingarna.

Vad har hänt med gäddorna?

Miljögifter och övergödning hotar lekområdena, utdikning tar bort våtmarker och lekplatser. Gädda fiskas intensivt i sportfisket och tas som bifångst i kommersiellt fiske. Både kvoter och beståndsuppskattningar saknas. Rött ljus gäller för gäddan vid Östersjökusten och de svenska stora sjöarna samt i Europa generellt.

Det kan dock finnas hållbart förvaltade bestånd i mindre sjöar som nyttjas för fritidsfiske. Hör med fiskekonsulenten i ditt län eller kommun.

Sötvattenfisk i mindre svenska sjöar vattendrag som fångas i fritidsfisket kan komma från hållbart förvaltade bestånd. Hör efter med din lokala fiskekonsulent i ditt län eller kommun.

Flodkräftan – en hotad art

Alla flodkräftor i svenska vatten får rött ljus i Fiskguiden och är klassad som akut hotad på Artdatabankens rödlista. Forskarna uppskattar att den bara finns på cirka tusen platser (lokaler) i Sverige.

Antalet flodkräftor i Sverige har minskat stadigt till följd av kräftpest och försurning i våra sjöar. Jämfört med början av 1900-talet beräknas beståndet av flodkräfta vara nere under 5 procent. Idag fortsätter signalkräftan att sprida kräftpest genom illegala utsättningar i vatten som tidigare var fria från kräftpesten.